

Losonczi Pál ismét Phenjanban

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, aki hivatalos baráti látogatáson a KNKD-ban tartózkodik vasárnap befejezte hamhüngi programját. Délelőtt megtekintett egy környékbeli termelőszövetkezetet, majd repülőgépen visszautazott Phenjanba. Az Elnöki Tanács elnöke délután felkereste a phenjani állandó népgazdasági kiállítást.

Hétfőn délelőtt Phenjanban, a mandzsundei kongresszusi palotában magyar–koreai barátsági nagygyűlést rendezett a fővárosi népi bi-

zottság (tanács). A 3000 személyes nagytermet zsúfolásig megtöltő közönség nagy tapssal köszöntötte az elnökségben helyet foglaló Losonczi Pált és a magyar küldöttség tagjait. Az elnökségben jelen volt a többi között *Coj Jen Gen*, a Koreai Munkapárt Politikai Bizottságának tagja, a Legfelső Népi Gyűlés Elnökségének elnöke is.

A magyar és a koreai himnusz elhangzása után *Li Szang Szon*, a phenjani népi bizottság elnöke és Losonczi Pál mondott beszédet.

Ezután Losonczi Pál zászlót ajándékozott Phenjan városának. A nagygyűlés az Internacionálé hangjaival ért véget.

Hétfőn délután Phenjanban egyezményt írtak alá a magyar–koreai gazdasági és műszaki-tudományos konzultatív kormányközi bizottság megalakításáról.

Az Elnöki Tanács elnöke koreai hivatalos baráti látogatásának utolsó napján a Tedong-parti Okrugvan étteremben fogadást adott a KNKD Legfelső Népi Gyűlése Elnökségének tiszteletére.

Egyszer, de jól!

Néhány héttel ezelőtt cikket közöltünk a Dolgozz hibátlanul mozgalomról. Azaz a szándékkal, hogy felhívjuk a figyelmet a benne rejlő lehetőségekre, s segítsük mielőbbi kibontakozását. Mint írtuk, ez a kibontakozás lassú folyamat. Azóta több olyan véleményt is hallottunk, hogy a lassúság egyik oka a tájékoztatatlanság. Vannak, akik a Dolgozz hibátlanul munkarendszert egyszerű minőségjavító mozgalomnak tekintik, olyannak, amit egyetlen versenyfelhívással, s további benevezésekkel el lehet indítani. Akár úgy is, hogy a termelési területet egyes dolgozói, brigádjai részt vesznek, mások viszont kimaradnak.

A DM: munkarendszer

Ezért érezzük szükségét, hogy most újra hangsúlyozzuk a DH-mozgalom „munkarendszert” voltát, a komplexitást, a teljességet igényt. Egyben pedig tájékoztatást adjunk a külföldi példákról, a hazai kezdeményezések állásáról.

A Szovjetunióban 1955-ben a szarvati gépgyárban történt az első ilyen kezdeményezés; a mennyiség „mindenhatóságát” megszüntetve, a minőséget állították előtérbe ebben az üzemben, bevezették az önellenőrzést stb. 1960-ban több mint kétezer gépipari üzem, 1966-ban és 67-ben 5 ezer vállalat alkalmazta már a „hibamentes munkarendszert”. Az USA-ban Zero Defects módszer néven vált ismeretessé: 1962-ben a Martin-cégnél egy sürgős rendelkezésnek tettek eleget ilyenformán, majd a siker láttán ugyanezt a módszert alkalmazták az állandó munkában is. Ma már több mint kétezer egyesült államokbeli üzem dolgozik ilyen program szerint.

Az NDK-ban 1965-ben állami és párthatározat alapján kezdték meg a Dolgozz hibátlanul munkarendszer bevezetését, jelenleg mintegy 400 vállalat működik így, jó eredménnyel. A „engyelek „DO RO”-mozgalma ugyancsak a minőség biztosítását-fejlesztését tűzi ki célul,ők is megállapították, hogy mindez kedvezően hat a munka szervezeti megújítására, a szakképzettség növelésére. Bulgáriában 200 vállalatnál, szovjet szakemberek bevonásával vezetik be a minőségjavító módszereket. Az országok és vállalatok sajátosságai szerint természetesen sok eltérés tapasztalható, de közös jellemzőjük, hogy a dolgozókat arra ösztönzik, minden munkájukat igyekezzenek hiba nélkül elvégezni.

Az okozat keresése

Ezek után nézzünk közelebbről egy hazai példát. A Villamoszigetelő és Műanyaggyártó. Annál inkább, mert a Vas-, Fém- és Villamosenergiapari Dolgozók Szakszervezete hozzáférhetővé tette ezt az anyagot. A

befejező ajánlásban azt olvassuk: „...dolgozóink döntő többségének lelkesedése és hibátlan munkára törekvés akarata, a máris érezhető minőségi atmoszféra kialakulása alapot szolgáltat arra, hogy a vállalatunknál kialakított dolgozz hibátlanul munkarendszer bevezetését más vállalatoknak is ajánljuk”.

„Tudományos” munkaver-senynek is nevezhetjük a DH-mozgalmat. Miért? Mert komplex műszaki, gazdasági, szervezési, nevelési intézkedések rendszerét jelenti, a hibák állandó csökkentésével tör a hibamentességre, a vállalat minden területén. Korszerű eszközökkel igyekszik a vállalat tevékenységében előforduló hiányosságokat feltárni, az okokat kideríteni, összefüggéseikben elemezni, s rendszerbe foglalni a jobbító intézkedéseket. Íme: az egész vállalat tevékenységéről van szó. Jó gép és berendezés, jó szer-zés, jó technológia, megfelelő nyersanyag, kellő hozzáférés, szakismeret, a piaci igények ismerete, a jó munkára való ösztönzés, és még sok más tartozik ide.

A hibák ok-okozat összefüggése a kiinduló tétel. A tudás hiányából eredő hibákat el lehet hárítani tájékoztatással, szakképzéssel, begyakorlással. A figyelmetlenségből eredőket, az emberi magatartás, a munkához való viszony megváltoztatásával lehet csökkenteni. Úgy, hogy a dolgozó nagyobb fontosságot tulajdonít az elvégzendő munkának. A jobb munkamorál és a hibátlan munkát kísérő nagyobb szakmai becsület elengedhetetlen feltétele a minőségi javulásnak. A hibamentességet anyagilag is, erkölcsileg is meg kell becsülni, az ösztönzők kimunkálása tehát szintén elsőrendű feladat. Érdekes egyébként az a megállapítás, hogy a hibák 70–80 százalékaért a rossz gyártás-előkészítési a felelős.

Érdemes fontolóra venni

Ahhoz, hogy a minőség mindenki ügyvéde legyen, kinek-kinek teljes mértékben felelni kell az általa végzett műveletekért. Az önellenőrzés feltételeit, a követelmények mércéjét a vállalatvezetés biztosítja.

A VSZM-ben az első egy-éves időszakot a veszteséges hibafelmérések, azok rendszerezése, a szükséges döntések és intézkedések meghozatala, a dolgozók közti tudatosítása, valamint a gyártást megelőző valamennyi munkafázisban — az összes elvi osztálynál, szerszámgépgyártásban és a TMK területén — a hibamentes rendszer előkészítése és beindítása jellemezte. A második szakaszban a többi üzemben is útra indították a DH-t, s a jelenlegi harmadikban már az eredményeknél, a célok megvalósításánál tartanak.

A kezdeti, széles körű hibafelmérési és -rendszerezési munkához egyébként nagy segítséget jelentett egy pá-

lyázat kiírása. A szocialista brigádok a területükön tapasztalt hibák feltárására, és az okok kiküszöbölésére készítettek javaslatokat. Itt is látható: hogyan lehet kamatoztatni a brigádok igyekezetét, a szocialista szellemű versenyt, a DH-mozgalm javára.

A DH alkalmazásában nálunk a KGM-vállalatok járnak az élen. Tavaly decemberben — többek közt a Salgótarjáni Kohászati Üzemek, a Szerszámgépipari Művek, az ORION, a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár tapasztalatai alapján — értékelték a DH-munkarendszert egy közös tanácskozáson. (Ez az anyag ugyancsak hozzáférhető a vasasszakszervezet segítségével.) A KGM vállalatai mérlegelték: milyen területen legelőszörűbb indítan-bevezetni a hibamentes mozgalmat. Vagyis: a vállalat egész területén, vagy először csak egy-egy üzeme-gységében, és a tapasztalatok alapján fokozatosan terjeszték ki az egészre, vagy pedig először csak egy-egy gyártmány vonalán — persze a piactutatótól az értékesítésig — alkalmazták, s fokról fokra terjeszték tovább. Általában a „lépcsőzetesség” volt a jellemző, a sajátosságok figyelembevétele, a sok „finomítás”.

Ez a — mind gazdasági, mind társadalmi-politikai szempontból — nagy jelentőségű mozgalom ma még a kezdeti stádiumában van. Eredményei alapján azonban érdemes minél több munkahelyen fontolóra venni: miként használhatnák ki a benne rejlő lehetőségeket.

Simai Mihály

Irány: az NDK

Újabb csoportok indulnak szeptemberben és októberben Csongrád megyéből az NDK-ba dolgozni. Az 1967-ben kötött államközi szerződések alapján magyar fiatalok dolgoznak a demokratikus Németországban, szakmát tanulnak, vagy bővítik szakismereteiket. Tegnap délelőtt a megyei tanács-házban megbeszélésre gyűltek össze azok a fiatalok, akik a közeljövőben az NDK-ba utaznak. A megyéből 240 —

Kincsek a régmúltból

A föld mélye titkokat rejt. Az ismeretlen homálya fedi, ami odalent van. Titkok és a titkok kincsek. Mert csak a kincsek lehetnek igazán titkok, misztikum szövődik a föld mélye köré, akárcsak az elmúlt időkhez. Nem az észak, hanem az észak csak bizonytalanság. Túl az észak, a racionális mindennaposságon, valahol az érzelmek mélyén, azoknak hozzáférhetetlen és megfoghatatlanul bonyolult alapjainál. Múlt, kincsek és föld és halál. A képzelet soha sem látott tájai. Formátlanul, ködösen egybefolyva: az idő.

A kis szobában egy kartondoboz az asztalon. Benne fehér papírcsokk sorakoznak. Egyedül a kincsek, egymás után tárulnak fel. Egyikben ezüstgyűrű. Valamikor aranyozott volt. Ötvösmunkája stilizált keresztet formál. Egyházi emberé lehetett. A másik gyűrűn kis bevésett madárfigura. Precíz, pontos megmunkálással, jó formaérzékkel tanúskodik. Egy szépen faragott csont szíjvéd, három kicsiny ezüstdénár; ket-tő Károly Róbert, egy Zsigmond korából, és végül néhány szürke fémkarika.

— Fülbevaló? — Nem, magyarázza komolyan Saliga László, a Móra Ferenc Múzeum restaurátora. — Nem, de ez az egyik legértékesebb lelete a pusztaszeri ásatásoknak. — Legértékesebb? Tehát kincs. Pedig vélhetően ónból készült, egyszerű, mondhatni, primitív munka. — Hajkarika! — Értéke nem az anyaga, vagy az ötvösmunka. Nem, hanem az, hogy a terminus post quem elve nemcsak a pénznek, hanem az érméknek is érvényes. Az elv, vagyis ha egy sírban egy adott korból származó pénzt találunk, verésének évszámával, a sír nem lehet korábbi az érme születésénél. Csak hogy itt az elv megfordul. A sír, melyben a hajkarikák voltak, nem lehet későbbi a XI. század közepénél. Mert a hajkarika a pogány kor divatja, a varkocsba font haj összefogására szolgált. A XI. század közepe táján, tehát úgy 1050 körül teljesen kivesztett.

Kincskeresők a régészek! — tartották nálunk az egyszerű emberek, mint ahogyan tartják azt még ma is sokan. Turkálják a földet. Ezüstért, aranyért. És az emlékezet máris felvillantja a gyermekkori meséket: Atila hármaskoporsója a Tisza medrében. Az lesz ám a gazdag ember, aki megtalálja. Pedig nem a koporsó gazdagít, hanem a tett. Az, hogy a népvándorlás adta a lökést ahhoz a hosszú folyamathoz, melynek végén Európában megindult az, amit ma általában civilizációnak nevezünk; a folyamathoz, melynek végén a nemzetiség egész emberiséget meghatározó ténye valóra vált, s melynek végén sokszázados előnyhöz jutott Európa.

A tettek, az élet korabeli rendje, ezernyi apró-cseprő dolog szülte a nagy dolgokat, ezer, kétezer esztendője. És ezek a dolgok alakították sok szempontból mai világunkat, s jövőnket is.

A régész a „kincsekben” az adatokat keresi. Utalásokra, letűnt korok életére. Nem turkálja a földet, legfőbb szíve tudja, mit és hol kell keresnie.

Pusztaszeren két éve ásnak a régészek. Eddig csak a monostorra futotta az időből, energiából. Jövőre az egy négyzetkilométeres területre is sor kerül, ahol valaha Szer mezőváros állt. Templom, monostor. Az idén kiderült, három épült egymásra, mindhárom román stílusban. Mindegyik kőből. A legkorábbi egyhajós, kis toronnyal, húsz méter hosszú volt. Valamikor a XI. században épülhetett. A második kettő már háromhajós, 34 méter hosszú és 18,5 méter széles volt. A harmadik a XIII. században épült. Semmi nem maradt meg belőlük, csak az alapozás részei. Kővek és vagy háromszáz sír. Ásatni, vajon mi nek? Például annak, mert az alapok elmondják: gazdag lehetett a környék földesura, kegyura, a templom építetője. Ahhoz, hogy mes-tereket hívjon ide, templomát építtessen, monostort, ilyen méretű, jelentős terméktöbbséggel kellett ren-

delkeznie. Ez tehát viszonylag fejlett gazdálkodásra is utal.

És Szer mezőváros a templom mellett. Már II. Béla korában említik oklevelek. A pusztai jelző csak a török hódoltság korában ragadt hozzá, amikor elpusztult a város. A szántás sok mindent hoz felszínre itt. Eből tudják már a régészek, mekkora lehetett a város: egy négyzetkilométer. Már Anonymus is említi Szer-t, ahol a hét vezér szerét ejtette megtanácskozni az ország dolgait. Említi, hogy ez Ond vezér földje volt. A gazdag Kalán püspök, a vezér leszármazottja III. Béla korában élt itt. A nemzet-séghez tartozott a Szeri család. Róluk is szólnak az okiratok, arról, hogy kíméletlenül vámozták a szegedi úton utazókat.

Tudatosan ásnak itt a régészek. Az írásos emlékek és a leletek kiegészítik egymást. Gazdagítják a kor-ról alkotott szemléletünket, alakíthatják, akár át is formálhatják azt. A leletekből megtudhatjuk, hogyan éltek az Árpádok korában az Alföldön, megismerhetjük kultúrájukat, a kézművesség fejlettségét és a hétköznapi életét.

Sokan mennek el érdekelni a múzeumok tárlói mellett. Cserepek, szerszámok, ékszerek. No és? Pedig azok a múlt kincsei. Kincsek a régmúltból. A rég elfeledett világok homályából. Vallanak magukról, beszédesek, ha értő kézre találnak.

Szer, Pusztaszer. Város és monostor. Ond vezér leszármazottainak földje, a mi földünk. Egy nép, a magyar nép élt ott akkor is, amikor még szó sem volt a nemzetről, és a nép akkor is ott él majd, ha a nemzet már csak a múlt emléke lesz. Mert a nemzet: eszme. A nép: valóság. Emlékek maradnak utána. Tárgyak, bizonyítva, mennyire volt jártas a kor embere az anyagok megmunkálásában. Sirok, nagyon kevés melléklettel. Egy változó korról beszélnek: keresztény temetkezés, itt már nem adnak semmit a halottal, a magyar állam születésének hajnalán. A pogány hajkarika hirdeti: még csak éppen megtörtént a döntő változás, amely le-hetővé tette, hogy a magyar egy legyen a népek között, ne olvadjon be, ne tűnjön el a történelem színpadáról.

Tárgyak, eszközök, épületek. A múlt kincsei, a rég múlt életről vallanak. Szeren, amely ma pusztai. Az időben a múlt és jelen és jövő összetartozik. Egymásból következnek. És ha nemzeti emlékpark lesz majd Pusztaszer, jelképe lesz a nép folytonosságának. Tárgyak, megmunkált kővek a múzeumban: vallanak. Formát adnak az időnek, tagolják és értelmezik azt.

Szávay István